

Абай Құнанбаев

(О тамыз 1845 жыл – 6 шілде 1904 жыл)

— ұстаз, ақын, ағартушы, жазба қазақ
әдебиетінің, қазақ әдеби тілінің
негізін қалаушы,
философ, сазгер
, аудармашы, саяси қайраткер^[1],
либералды көзқарасын
исламға таяна отырып, орыс және
еуропа мәдениетімен жақындасу
арқылы қазақ мәдениетін жаңартуды
көздеген реформатор. Абай
ақындық шығармаларында қазақ
халқының әлеуметтік, қоғамдық,
моральдық мәселелерін арқау еткен

Абайтану

Абайтану қазақ өдебиеттандырылған мәдениеттің саласы. Абайтану

Абайдың өмірі мен шығармашылық өнері, философиясы, қоғамдық, эстетикалық көзқарастары, қазақ поэзиясындағы өлең жүйесін, ақындық тілді дамытудағы үлесі, музикалық мұрасы жайлы сан-салалы зерттеу еңбектерін қамтиды. Абайдың өмірі мен шығармашылық мұрасын зерттеу шын мәнінде Әлихан Бекейханов, Ахмет

Байтұрсынұлы, Міржақып Дулатұлы мақалаларынан басталды деуге болад

Ахмет Байтұрсынұлы **1913** ж. «Қазақ» газетінде басылған «Абай - қазақтың бас ақыны» атты мақаласында «Одан асқан бұрын-соңғы заманда қазақ баласында біз білетін ақын болған жоқ» - деп Абайды аса жоғары бағалады. Абай шығармаларын жинап, қағазға түсіріп, реттеп баспаға дайындау ісі ақын қайтыс болған соң ұзамай-ақ қолға алынғанын дәлелдейтін нақтылыды деректер жетерлік.

Социалистік құрылым» газетінің **1945** жылғы 8 мыйдағы санында жарияланған. Абай шығармаларын қазақ халқының көп ғасырлық қасиетін бойына жиған ерекше қазына ретінде зерделеп, ақынның туған халқының және құллі адамзаттың өнер, ой байлығынан алған үш үлкен салалы түп-теркіні, үш қайнар бұлағы бар екендігін жеке-жеке қарастырады:

орыс және европа әдебиетін, орыс және европа әдебиетінің әсері нәтижесінде «Абай қазақ поэзиясына өлеңнің жаңа түрлерін, жаңа тақырыптарын енгізді, жаңа өлеуметтік мазмұн берді. Бұның өзі қазақ поэзиясының сапасын ерекше арттыруды»

Еңбектері

Абайдың шығыс поэзиясымен байланысы да өзгеше болып, оған Фирдауси, Низами, Сағди, Хафиз, Науай, Физули, Бабыр шығармалары қатты әсер еткендігін, сонымен бірге шығыс әдебиетінің көрі бағыттағы ағымдарынан бас тартқандығын айта келіп: «Араб-мұсылман Шығысының әдебиетін де Абай өз шығармаларына тандап енгізгендігін»

Абай поэзиясының Пушкин шығармашылығымен, Абай сатирасының Салтыков-Щедрин сатирасымен ұқсастық жақтарына талдау жасайды.

Абай Құнанбайұлы – қазақ халқының мақтандышы

Абайдың қазақ әдебиеті алдындағы ұлы қызметі оның үлттық әдебиетте шындық дегендің
неге екеніне бірнеше рет көніл аударып, оны тұнғыш
аша білуі дәуге болады. Ол - қазақ әдебиетіндегі әйелдердің тағдырына
бірінші көніл бөлген ақын. Оның
кіршіксіз, таза, терен сезіміне үнілді, ананы, даналықты
. достыққа берік адап сезімді жырлады
. Абай кедей ақындардың құнкөріс кесібінен айналып
. бағасы түскен өлең сөзді
өз биігінен қойып, оқырманның, тыңдаушының
талғамын тәрбиелеуге белсенді араласты.

